

індустріалізму другої хвилі, за А.Тоффлером, яка існувала в культурі як панівний образний напрям відтворення реальності. Адже індустріалізація потребувала і своєрідної естрадної антитези. Такою естрадною антитезою ставали клуби.

Клуби були або елітарно вишуканими або більш орієнтованими на низ, як “Мулен–Руж, але “Ша Наур”, наприклад, виглядав як елітарне суспільство. Але так чи інакше клуб ставав тим домом, який давав образ життя і здійснював свої дивертисменти в контексті артистів розговорного жанру переважно.

Висновки. Можна стверджувати, що клубна форма і форма мюзик–холлів паралельно структурувала естрадний простір таким чином, що він все більше і більше набуває універсальних і великих форм. Це переважно мюзик–холли, а клубна форма все більше зачинається в камерних стінах і намагається здійснити антитезу тої гігантоманії, індустрії, яка утворюється навколо видовища. Тобто з виникненням клубів змінюється образ інституалізації естради. Можна, за А.Тоффлером, стверджувати, що наступає час “третьої хвилі”, тобто постіндустріального суспільства. Клуби стають опором індустріалізму, захоплення машинізмом, захоплення виставами, світовими, якими завгодно, кафе–шантанами, яких так багато в Парижі, що створювали теж своєрідну індустрію розвілкання. Камерний побут клубів намагається здійснити антитезу. І ця антитеза є своєрідною відповіддю на виникнення нової системи послуг, орієнтованої на камерний і, більше того, герметичний простір клубу. Членство в клубі теж оплачувалось, члени клубу тримали будинок і пишались тим, що вони є обранцями того чи іншого клубу, закладу, який мав естрадні виміри своєї специфікації. Проте дуже важко було утримати ці герметичні заклади. Дуже швидко клуби розчиняли двері для всіх бажаючих, але сам цей світ захоплював, приваблював і ставав антисвітом в просторі того індустріалізму розвілкань, який набуває все більше і більше широкого масового характеру ревію мюзик–холлів і естрадних театрів.

Список використаних джерел

1. Зинькевич Е. Концерт и парк на крутояре... / Елена Зинькевич. – К. : Дух и литера, 2003. – 309 [7].
2. Клитин С. История искусства эстрады / С.Клитин. – Спб. : Санкт–Петербургская государственная академия театрального искусства, 2008. – 448 с.
3. Ницше Ф. Воля к власти / Фридрих Ницше ; пер. с нем. Я.Бермана, Г.А. Рачинского, К.А. Свасьяна, С.Л. Франка. – М. : Култ. Революция, 2003. – 880 с.
4. Тоффлер О. Третья хвиля / А.Тоффлер // Сучасна зарубіжна соціальна філософія. – Київ : Либідь, 1996. – С. 275–335.

References

1. Zin'kevich E. Koncert i park na krutojare... / Elena Zin'kevich. – K. : Duh i litera, 2003. – 309 [7].
2. Klitin S. Istorija iskusstva jestrady / S. Klitin. – Spb. : Sankt–Peterburgskaja gosudarstvennaja akademija teatral'nogo iskusstva, 2008. – 448 s.
3. Nische F. Volja k vlasti / Fridrih Nische ; per. s nem. Ja.Bermana, G.A. Rachinskogo, K.A. Svas'jana, S.L. Franka. – M. : Kul't. Revoljucija, 2003. – 880 s.
4. Toffler O. Tretja hvylja / A.Toffler // Suchasna zarubizhna social'na filosofija. – Kyi'v: Lybid', 1996. – S. 275–335.

Kaluzh'ska V. O., graduate, Kyiv National University of Culture and Arts (Ukraine, Kiev), gileya.org.ua@gmail.com

Mass shows pop

In the article the specific of institutionalisation of vaudeville art is determined in the context of ethno–culture, industrial culture, culture postindustrial. Information is given in relation to the landscape measuring of artist of the stage.

Keywords: culture, art of the stage, institutionalisation, stage.

Калузьская В. О., аспирантка, Киевский национальный университет культуры и искусств (Украина, Киев), gileya.org.ua@gmail.com

Массовые зрелища эстрады

Определяется специфика институализации эстрадного искусства в контексте этнокультуры, индустриальной культуры, культуры постиндустриальной. Предоставляются данные относительно ландшафтного измерения сценизма эстрады.

Ключевые слова: культура, искусство эстрады, институализация, сцена.

* * *

УДК 130.2:[159.923.2:316.346.32]

Синькевич О. Б.

кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри теорії та історії культури філософського факультету, Львівський національний університет ім. Івана Франка (Україна, Львів), kafedra_kultury@mail.ru

ВІКОВА ІДЕНТИЧНІСТЬ В КОНТЕКСТІ МАСОВОЇ КУЛЬТУРИ: СОЦІАЛЬНО–ФІЛОСОФСЬКИЙ АНАЛІЗ

Дана стаття має на меті розкрити зміст сучасного розуміння категорій вік та вікова ідентичність; визначити чинники її формування; розглянути сучасні концепції вікової ідентичності; з'ясувати особливості практик вікової ідентифікації, сформованих масовою культурою. Аналізується оригінальна концепція вікової ідентичності Б.Ельконіна, котрий вважає, що її специфіку визначає масова культура з її “молодіжною” ідентифікаційною стратегією. Сутність трансформації вікової ідентифікації розкриває її фрактальна концепція “філософії віку” М.Епштейна. Вказані концепції дають можливість пояснити причини процесів ювенілізації – омолодження поведінкових стратегій індивіда. Своєрідним виявом ювенілізації стала ідентифікаційна практика, котра отримала назву “діти–бумеранги”. Виявом ювенілізації стало й поширення ідентифікаційних практик кідалтів (від англ. kid – дитина та adult – дорослий). Сучасні ідентифікаційні матриці наслідують популярні практики хепенінгу та інсталляції, котрі відображають динамічний характер “плинної сучасності”.

Ключові слова: ідентичність, вікова стратифікація, вікова ідентичність, масова культура, ювенілізація.

Вікова стратифікація, визначення меж головних етапів людського життя завжди відігравали важливу роль у житті суспільства та окремого індивіда. Вікові категорії позначали не просто хронологічний вік та певний ступінь індивідуального розвитку, а й соціальний статус, специфічні для даної вікової групи суспільне становище та форми діяльності.

З плином часу розділення життєвого циклу людини на вікові категорії змінювалось, воно завжди було обумовлене соціокультурними реаліями різних епох, певними системами відліку.

Наш час – це період, коли стара система відліку вже є неадекватною для нової соціокультурної дійсності. Про це дотепно говорить у своїй книзі “Машина, що створює богів” С. Московічі: за його словами, у наш час оголошення про знайомство може починатись словами “Молодий чоловік 40 років...” [9, с. 441].

Проблема зміни стосунків між поколіннями, зміни ідентифікаційних моделей людей, котрі належать до різних вікових груп, привернула увагу дослідників ще з початку ХХ ст.

Однією з перших цю проблему піддала аналізу американський етнограф та культурантрополог М. Мід у своїй праці “Культура та світ дитинства”, написаній у

1925–26 рр. У цій книзі та у пізніших дослідженнях вона виклала і розвинула власну концепцію трьох типів культури – постфігуративної, кофігуративної та префігуративної. Постфігуративна – культура традиційна, в якій молоді покоління переймають досвід у старших поколінь. Кожна зміна у цій культурі відбувається настільки повільно, що “діди, тримаючи на руках новонароджених онуків, не можуть уявити для них жодного іншого майбутнього, відмінного від їх власного минулого” [8, с. 322]. Кофігуративна – культура, в котрій переважаючою моделлю поведінки є поведінка сучасників. Идеалом для наслідування є не минуле, а сучасність. Термін “кофігуративна” відображає нову культурну ситуацію – ситуацію співтворчості вчителя та учнів (префікс ко– означає разом, спільно). В культурі утверджується установка на те, що діти, ставши дорослими, мають самостійно вибудувувати власне життя. Цей тип культури, на думку дослідниці, відіграє домінуючу роль в індустріальних суспільствах. Темп розвитку постіндустріального суспільства стає таким високим, що минулий досвід стає не просто непотрібним, а подекуди навіть шкідливим, оскільки заважає творчому підходу до нових, невідомих раніше обставин. Саме тому сучасна доба – це час формування нового типу культури – префігуративної. Ця культура формується з середини ХХ ст. і характеризується новим типом соціальних зв’язків між поколіннями, коли спосіб життя старшого покоління не тяжіє над молодшим. Загострюються конфлікти між поколіннями, молодіжна культура подекуди переростає у контркультуру. Це культура, в якій не лише діти вчать у батьків, а й батькам доводиться вчитись у своїх дітей. Вирішальну роль у такій культурі відіграє потенціал молодого покоління. Префігуративні культури – це культури, орієнтовані на майбутнє та прискорений розвиток.

Про тенденцію “омолодження”, пов’язану з утвердженням масової культури, писав ще у 30–ті роки ХХ ст. Й. Гейзінга, визначаючи її як пуерилізм. На думку дослідника, пуерилізм є однією з недуг сучасної доби. Це позиція суспільства, поведінка котрого не відповідає рівню розумної зрілості. “Здається, ніби ментальність і поведінка підлітка запанували нині над великими сферами культурного життя, які досі були володіннями відповідальних дорослих членів суспільства [2, с. 232].

Вікова ідентичність – це один з найменш теоретично та емпірично описаних компонентів соціальної ідентичності. Протягом тривалого часу вікові групи вважались предметом дослідження психології, соціології, демографії. Однак нині внаслідок формування нових парадигм гуманітарного знання відбувається переосмислення як самої категорії вік, так і сутності вікової ідентичності

Дана стаття має на меті дослідити ті тенденції, котрі виявляються в стратегіях вікової ідентифікації під впливом масової культури.

Реалізації цієї мети сприятиме розв’язання таких дослідницьких завдань:

- розкрити зміст сучасного розуміння понять вік та вікова ідентичність;
- визначити чинники формування вікової ідентичності;

- розглянути сучасні концепції вікової ідентичності;
- з’ясувати особливості практик вікової ідентифікації, сформованих масовою культурою.

Звертаючись до проблеми вікової ідентичності, перш за все слід зазначити, що її складність пов’язана з багатозначністю поняття вік. З одного боку, вік – це індивідуальна особливість людини, котра характеризує онтогенічно обумовлені закономірності її розвитку (вік розвитку). З іншого боку, вік – це набір нормативно-рольових характеристик, похідних від соціальної структури суспільства, котрий визначає форми соціальної активності для людей різного хронологічного віку (“соціальний вік”). Крім того, кожна людина відносить себе до тієї чи іншої вікової категорії на основі суб’єктивного переживання віку.

Протягом тривалого часу панував погляд на людське життя як чітко зафіксовані у відповідних демографічних категоріях та фізіологічно обумовлені закономірності розвитку. Загальноприйнятою позицією стало виділення вікових періодів дитинство, юність, молодість, зрілість, старість. Однак в реальності кожна вікова група являє собою унікальний культурно-історичний феномен, зміст котрого може бути зрозумілим лише в соціокультурному контексті, зокрема, з врахуванням вікового символізму певної культури та її вікової стратифікації. Поняття віковий символізм культури, запроваджене І. Коном, характеризує систему уявлень та образів, в яких суспільство сприймає, осмислює та легітимізує життєвий шлях індивіда та вікову стратифікацію [5, с. 256]. Так в добу Середньовіччя людина, як правило, не знала свого віку та віку своїх дітей. Поняття хронологічного віку з’являється разом з набуттям індивідуальним життям самостійної цінності, а пануюча у традиційному суспільстві ідея його природних циклів змінюється ідеєю розвитку “соціального індивіда”. Етапами людського життя стають час набуття освіти, оволодіння професією, початок трудової діяльності тощо. Планування подієвого ряду власного життя та реалізація цих планів стають запорукою успішної самореалізації та самоідентифікації.

Отже, поняття вік вживається для аналізу взаємопов’язаних, однак різних за своєю сутністю явищ – онтогенетичного розвитку людини, життєвого шляху особистості, культурно та соціально сконструйованого самовизначення.

Слід зазначити, що процес вікової ідентифікації відрізняється від інших аспектів соціального самовизначення людини. Так, ідентифікуючи себе з певною гендерною або етнічною соціальною групою, людина пізніше лише переосмислює зміст своїх ідентичностей. Вікова ідентифікація та вікова ідентичність в процесі життєвого шляху зазнають докорінних змін, пов’язаних з переходом від одного етапу до іншого. У цьому процесі людині доводиться формувати ідентифікації з новими соціальними групами та відмовлятися від старих. Крім того, у випадку вікової ідентифікації людина не має чітко визначених підстав для віднесення себе до певної вікової групи, що в період переходу від одного етапу життя до іншого нерідко призводить до кризи ідентичності.

Зміни у віковій ідентифікації, котрі нині виявляються надзвичайно яскраво, обумовлені рядом причин.

Важливим чинником трансформації вікової ідентичності стало утвердження “плинної сучасності”, котра, за З.Бауманом, характеризується нестабільністю, мінливістю. Висока мобільність змушує індивіда постійно вписуватись у нові й нові соціальні спільноти, руйнує стійкі міжлюдські стосунки. Вона є й причиною індивідуалізації, котра нерідко переживається як відчуженість, самотність і змушує індивіда створювати власний життєвий простір, встановлювати замість тих меж, котрі впали з падінням “дисциплінарного суспільства”, нові межі власного буття – шукати нову ідентичність. В ній знаходить свій вияв розлам між поколіннями, конфлікт індивіда з тими соціальними ролями, які він змушений виконувати в суспільстві, відсутність моделей поведінки, котрі могли б стати зразком для наслідування, страх перед майбутнім, бажання віднайти “тверду сучасність” [1].

Не менш значущим чинником трансформації моделей вікової ідентифікації стало становлення масової культури. Її утвердження призвело до нівеляції традиційних цінностей і ознаменувався тим, що в масовій свідомості ідея цінності особистого щастя замінила ідею “обов’язку” перед суспільством. Дитинство з його безтурботністю, безвідповідальністю, готовністю повірити у казку стало трактуватись як той стан, який необхідно продовжити.

В індивідуалізованому суспільстві відбувається розширення сфери самовизначення індивіда, поведінкові практики звільняються від жорсткої регуляції. Параметри життєвих циклів сучасних поколінь стали більш варіабельними, ніж були у їхніх батьків.

Як наслідок, вікові періодизації, запропоновані різними дослідниками, стають все більш складними за структурою та все менш чіткими стосовно вікових меж.

Класична парадигма спиралась на ідею прогресу, у відповідності до якої розвиток суспільства й людини відбувається від простого до складного; кожний наступний ступінь, вбираючи все краще з досягнутого, вважається вищим за попередній. Саме ця еволюціоністська когнітивна модель визначала притаманний європейській культурі погляд на дитинство як на той період людського життя, котрий не має самостійної цінності і слугує лише “сходиною” на шляху до справжнього – дорослого – життя. Вік зрілості вважався періодом максимальної реалізації людських можливостей, а тому дорослий розглядався як той, хто зберігає і передає молоді найбільш важливі й значущі моделі соціального досвіду.

Відомий психолог Б.Д. Ельконін у своїй праці “Сучасність і вік” розглядає зміни у віковій ідентифікації як відповідь на виклики сучасності. На його думку, сучасна масова культура – це культура переважно юначка. Створюється враження, що численні “дорослі” форми відображають та посилюють риси підлітково-юначої поведінки”. Причиною цього, як припускає дослідник, є загальна соціокультурна криза та криза ідентичності. В умовах тектонічних змін, втрати орієнтирів, втрати довіри до традиційних зразків, необхідних для ідентифікації себе як “дорослого”,

спосіб включення людини у світ ускладнюється, і простого слідування заданим зразкам виявляється недостатньо. Наслідком дезорієнтації є ритуалізація рис дитячої поведінки – часу становлення, входження в життя, формування ідентичності–автентичності. Відповіддю на цей виклик стає становлення нового культурного віку, котрий формується внаслідок нового типу діяльності та соціальної презентації. Нові умови вимагають від зрілої людини ставлення до свого життя як до “можу”, подібно до того, як в підлітковому віці вона стояла біля витоків власних життєвих задумів і мала пройти випробування для створення можливостей самореалізації. Підліток а період проекту–випробування–себе виявляє свою активність у “горизонталі” буття – у сфері експериментів зі своєю зовнішністю, у епатажній поведінці, у різного роду ризикованих творчих експериментах, котрі дають йому можливість вступити в поле зрілої креативної самореалізації. Те, що у підлітка є необхідним моментів вікового розвитку, у сучасного дорослого подекуди стає домінантою. “Обряд ініціації” стає наскрізною віссю життя дорослого, котрий культивує й презентує його як спосіб власного існування [10].

Як видається, глибоко пояснити сутність тих змін, котрі відбуваються у соціально–віковій стратифікації суспільства та у процесах вікової ідентифікації вдалося відомому філософу М. Епштейну. Запропонована ним фрактальна концепція “філософії віку” відображає становлення нової парадигми філософсько–гуманітарного знання, котра намагається поєднати “магічно–поетичне” мислення з філософським підходом.

Філософ звертається до поняття фрактал (лат. fractus – дроблений, роздроблений, розбитий) – математичної множинності, наділеної властивістю самоподібності, тобто однорідності в будь–яких шкалах вимірювання (будь–яка частина фракталу подібна до всієї множини цілком). Людське життя, котре прийнято ділити на кілька періодів, – це також цілісність, кожна частинка якої несе в собі її загальні властивості. Кожний період людського життя включає в себе фази, притаманні життю в цілому: у періоду дитинства є свій підлітковий вік, молодість, зрілість та старість. Старість кожного вікового періоду змінюється дитинством наступного. Таким чином людське життя розгортається від дитинства дитинства до старості старості. Епштейн вважає: “Кожного разу, вступаючи у черговий вік, ми послідовно переживаємо всередині нього і дитячу невпевненість, і підліткові злами, перехід, неспокій і поступове старіння, зживання даного віку” [11]. Отже, між біологічним віком та віком душі немає прямої лінійної відповідності. У будь–який момент життя людина складається з усіх своїх віків, подібно до того, як кожен вік також проходить через всі вікові періоди, містить їх у собі. Ця фрактальна структура особистості є відображенням фрактальної структури світобудови. Вік – це фрактал, фрагмент, котрий ділиться в часі.

Таке розуміння специфіки віку здатне пояснити деякі особливості вікової ідентифікації в сучасному суспільстві. Епштейн звертає увагу на те, що на перший погляд здається нелогічним і незрозумілим: зрілість в ранній молодості та молодість в пізній зрілості, характерні для сучасних суспільств. У цих суспільствах

соціальна відповідальність все частіше перекладається на молодих; вже школярі нерідко відчувають її подекуди нестерпний тиск (що призводить до зростання самогубств серед дітей та підлітків). Натомість цей тягар знімається з 50–60-річних: соціальна інерція або розгін, досягнутий до середини життя, вже порівняно легко штовхає їх з одного рівня на інший, дозволяючи заново, якщо не вперше, пережити юність на переході зі зрілості в старість, вважає філософ.

Як наслідок переосмислення проблеми вікової ідентичності деякі поняття, котрі її характеризують, виявились розмитими. Так, розмитим виявилось поняття молодості, а деякі дослідники вважають, що концепт “молодість” взагалі не здатний адекватно відобразити соціальну реальність. Намітилась тенденція розглядати молодість не як вікову належність, а як стильову ідентичність: молодими вважаються ті, хто веде молодіжний спосіб життя. Згодом у науковий обіг увійшло поняття ювенілізація – омолодження поведінкових стратегій індивіда, котре здійснюється шляхом включення в них моделей поведінки, конвенційно визнаних притаманними більш молодим людям [7, с. 77].

Своєрідним виявом ювенілізації стала ідентифікаційна стратегія, котра отримала назву “діти–бумеранги”. Так називають молодих людей, котрі після певного періоду життя окремо від батьків (наприклад, під час навчання) повертаються додому. У багатьох країнах констатується зростання кількості молодих дорослих, котрі живуть з батьками. “Діти–бумеранги” потребують “батьків–гвинтокрилів” – цей запроваджений психологами науковий термін характеризує позицію батьків, котрі постійно “зависають” над дітьми, захищаючи їх від усяких життєвих проблем [6].

Наприкінці ХХ ст. набуло поширення поняття кідалт (від англ. kid – дитина та adult – дорослий). Це поняття вперше використав англійський психолог Е.Калькутт, котрий у своїй виданій у 1998 р. праці “Затримка розвитку: поп–культура та ерозія дорослішання” висунув припущення, що сучасне суспільство все більш активно демонструє своє небажання дорослішати. Цю тенденцію він пов’язував з контркультурними рухами 50–60-х років з їх гаслами спротиву репресивному політичному істеблішменту. Втеча “сердитих молодих людей” від дійсності, на думку Калькутта, є виявом соціального інфантилізму, небажання брати на себе відповідальність за вирішення важливих соціальних проблем. Разом з тим, як вважає дослідник, дитинність, небажання дорослішати – це світовий тренд, пов’язаний з становленням суспільства споживання та масової культури [13].

Кідалтами стали називати дорослих, котрі ніби відмовляються дорослішати та багато часу приділяють заняттям, які традиційно вважались дитячими: дивляться мультіки, збирають конструктори, колекціонують солдатиків, грають у комп’ютерні ігри. Кідалти безтурботні, оскільки відчувають відносну безпеку свого майбутнього – вони мають освіту, престижну роботу, пристойні заробітки.

Масова культура намагається утвердити прийнятний для кідалтів міф “нестерпної легкості буття” – віри в те, що в житті все відбувається за законами чарівної казки,

розповідаючи про численні “історії успіху”. “Знайомтесь, колишній студент Гарварда, котрий так і не отримав диплома, Марк Цукерберг – найуспішніший і наймолодший мільйонер у світі. Ідея компанії, котра нині оцінюється експертами приблизно у 25 мільярдів доларів, народилась вночі 2003 року у маленькій кімнаті університетського гуртожитку. Перебуваючи під враженням розриву з дівчиною та значної порції віскі, другокурсник Цукерберг зламав базу даних Гарварду та запустив простий сайт Facemash” – так представляє власника багатомільйонної корпорації один з інтернет–сайтів [4].

Одним з виявів “кідалтизму” є синдром Пітера Пена. Цей синдром названий на честь героя однойменної п’єси шотландського драматурга та романіста Дж.Баррі, поставленої ще у 1904 р. Пітер Пен живе на фантастичному острові Немаєйнебуде, воює з піратами і більш за все на світі боїться подорослішати.

Справжнім Пітером Пенем називав себе один з поп–ідолів масової культури Майкл Джексон. Картинками з зображенням Пітера Пена були завішані всі стіни в його розкішному будинку. У своєму маєтку, який він назвав “Чарівна країна”, Джексон побудував зоопарк, маленьку залізницю та парк атракціонів, де розважався з дітьми, котрих він запрошував в гості.

Іншим виявом кідалту є синдром Доріана Грея, названий на честь героя роману О.Вайльда “Портрет Доріана Грея”. Цей синдром характеризують як страх перед старінням. Його виявом є зловживання пластичною хірургією та косметичними засобами, призначеними для “боротьби зі старістю”, невиправдане використання молодіжної атрибутики, вибір одягу у молодіжному стилі. Синдром Доріана Грея, як стверджують психологи, нерідко зустрічається у людей, пов’язаних з шоу–бізнесом, модою, кінозірок, акторів.

Явище кідалту набрало таких масштабів, що великий бізнес став вважати “недорослих дітей” своєю цільовою аудиторією. Так, цілеспрямовано працює на імідж кідалтів Aaron Vacha – фірма, котра продукує підвіски з золота, платини та брильянтів у “мультишній” естетиці. “Нові дорослі” із задоволенням підвішують на золоті та платинові ланцюжки ціною, яка починається з 1600 доларів, по п’ять–десять усміхнених бджілок, ведмедиків, маленьких дитячих капців: “Серйозний контент неможливо виразити краще, ніж створити жабку у диснейвському стилі ціною 7750 доларів (золото, чорні та білі брильянти)” [3].

Масова культура останніх десятиліть значно розширила арсенал засобів формування ідентичності “дорослих дітей постіндустріальної доби”. В літературі з’явилась специфічна категорія кросоверів (від англ. crossover – “той, що перетинає межу”) – творів, призначених для читачів усіх вікових категорій. До цієї категорії можна віднести випущену в продаж у 1997 р. видавництвом Bloomsbury Publishing книгу дитячої письменниці Дж. Роулінг “Гаррі Потер та філософський камінь”. Мультиплікаційний фільм “Шрек” компанії DreamWorks Animation позиціонувався як дитячий, однак більшість жартів в ньому була на “дорослі” теми. Фільм став надзвичайно популярним у дорослої аудиторії, і експеримент був продовжений мультфільмами “Шрек–2”, “Льодовиковий період”, “Суперсімейка”.

Отже, “розмивання меж” між колись чітко визначеними віковими групами, процеси ювенілізації суспільства викликають до життя нові моделі вікової ідентифікації. З. Бауман, говорячи про традиційні моделі вікового позиціонування, зазначав, що старші покоління створювали свою ідентичність подібно до старих майстрів – на віки. Молоді люди в процесі самоконструювання наслідують популярні практики хепенінгів та інсталяцій або асоціюють себе з постерами, котрі вішають на стіні у себе в кімнаті, усвідомлюючи, що не будуть дивитись на них вічно: плакати будуть зняті, а старі зірки замінені новими [12].

Світ, в якому людина намагається визначити своє місце, не дає їй готових відповідей: він дає їй “неявне завдання”. Мінливий потік життя ставить її перед необхідністю знайти відповідь на нові виклики. Одним з цих викликів є зміни в стосунках між поколіннями, породжені новими умовами людського існування, а відповіддю на нього має стати віднайдення адекватних культурних та соціально-інституційних форм їх утвердження.

Список використаних джерел

1. Бауман З. Текущая современность / Зигмунт Бауман; [пер. с англ. Ю.В. Асочакова]. – СПб. : Питер, 2008. – 240 с.
2. Гейзинга Й. Homo Ludens / Йоган Гейзинга; [пер. з англ. О.Мокровольського]. – К. : Основи, 1994. – 250 с.
3. Горалик Л. Маленький Принц и большие ожидания. Новая зрелость в современном западном обществе [Электронный ресурс] / Линор Горалик. – Режим доступа : linorgoralik.com/little_prince.htm
4. История успеха. Марк Цукерберг [Электронный ресурс]. – Режим доступа : thefirstclass.ru/blogs/success_history/173/
5. Кон И.С. Психология ранней юности / Игорь Семенович Кон. – М. : Просвещение, 1989. – 256 с.
6. Лалабекова Н. Дети-бумеранги [Электронный ресурс] / Наталия Эдуардовна Лалабекова. – Режим доступа : uacamaya.ru/articles.php?id=14
7. Манохин М.А. Ювенилизация современного общества: культурологические аспекты / Михаил Андреевич Манохин // Общество. Середина. Развитие (Terra Humana). – 2012. – № 3. – С. 77–81.
8. Мид М. Культура и мир детства: Избранные произведения / Margaret Mid; [пер. с англ. Ю.А. Асеева]. – М. : Наука, 1988. – 429 с.
9. Москвичи С. Машина, творящая богов / Серж Москвичи; [пер. с фр.]. – М. : “Центр психологии и психотерапии”, 1998. – 560 с.
10. Эльконин Б.Д. Современность и возраст [Электронный ресурс] / Даниил Борисович Эльконин. – Режим доступа : elkonin.ru/publ/sovremennost_i_vozrast/1-1-0-8
11. Эпштейн М.Н. К философии возраста. Фрактальность жизни и периодическая таблица возрастов [Электронный ресурс] / Михаил Наумович Эпштейн. – Режим доступа : magazines.russ.ru/zvezda/2006/4/ep12.html
12. Bauman Z. New Performance of the Old vs. Yang Drama [Electronic resource] / Zygmunt Bauman. – Regime to access : www.barcelonesjove.net/sites/default/.../baumanpdf.pdf
13. Calcutt A. Arrested Development: Pop Culture and the Erosion of Adulthood / Andrew Calcutt. – London : Cassell, 1998. – 272 p.
6. Lalabekova N. Deti-bumerangi [Ehlektronnihyj resurs] / Nataliya Ehdvardovna Lalabekova. – Rezhim dostupa : uacamaya.ru/articles.php?id=14
7. Manokhin M.A. Yuvenilizaciya sovremennogo obshchestva: kulturologicheskie aspektih / Mikhail Andreevich Manokhin // Obshchestvo. Sereda. Razvitie (Terra Humana). – 2012. – № 3. – S. 77–81.
8. Mid M. Kuljtura i mir detstva: Izbrannihe proizvedeniya / Margaret Mid; [per. s angl. Yu.A. Aseeva]. – M. : Nauka, 1988. – 429 s.
9. Moskovichi S. Mashina, tvoryathaya bogov / Serzh Moskovichi; [per. s fr.]. – M. : “Centr psikhologii i psikhoterapii”, 1998. – 560 s.
10. Elkonin B.D. Sovremennostj i vozrast [Ehlektronnihyj resurs] / Daniil Borisovich Elkonin. – Rezhim dostupa : elkonin.ru/publ/sovremennost_i_vozrast/1-1-0-8
11. Epshteyin M.N. K filosofii vozrasta. Fraktalnostj zhizni i periodicheskaya tablica vozrastov [Ehlektronnihyj resurs] / Mikhail Naumovich Epshteyin. – Rezhim dostupa : magazines.russ.ru/zvezda/2006/4/ep12.html
12. Bauman Z. New Performance of the Old vs. Yang Drama [Electronic resource] / Zygmunt Bauman. – Regime to access : www.barcelonesjove.net/sites/default/.../baumanpdf.pdf
13. Calcutt A. Arrested Development: Pop Culture and the Erosion of Adulthood / Andrew Calcutt. – London : Cassell, 1998. – 272 p.

References

1. Bauman Z. Tekuchaya sovremennostj / Zigmunt Bauman; [per. s angl. Yu.V. Asochakova]. – SPb. : Piter, 2008. – 240 s.
2. Geyzinga Yj. Homo Ludens / Yjogan Geyzinga; [per. z angl. O.Mokrovolsjskogo]. – K. : Osnovy, 1994. – 250 s.
3. Goralik L. Malenjkij Princ i boljshie ozhidaniya. Novaya zrelostj v sovremennom zapadnom obshestve [Ehlektronnihyj resurs] / Linor Goralik. – Rezhim dostupa : linorgoralik.com/little_prince.htm
4. Istoriya uspekha. Mark Cukerberg [Ehlektronnihyj resurs]. – Rezhim dostupa : thefirstclass.ru/blogs/success_history/173/
5. Kon I.S. Psikhologiya ranney yunosti / Igorj Semenovich Kon. – M. : Prosvetheniye, 1989. – 256 s.

Sinkevych O. B., candidate of philosophical Sciences, associate Professor, associate Professor of Department of theory and history of culture, philosophy faculty of Lviv Ivan Franko national University (Ukraine, Lviv), kafedra_kultury@mail.ru

Age-old identity in context of mass culture: social-philosophical analysis

This article aims to reveal the contents of the current understanding of the categories of age and age identity; to determine the factors of its formation; to consider the modern concept of age identity; study specific practices of age identification, formed by mass culture. Analyzed the original concept of age identity of B.Elkonin, which believes that its specific defines mass culture with its “youth” identification strategy. The essence of the transformations in the age identity and reveals the fractal concept of “philosophy of the age” of M.Epshstein. These concepts provide an opportunity to explain processes of juvenility – rejuvenation behavioral strategies of the individual. A kind of manifestation of juveniles was identification practice, called “children boomerangs”. Manifestation juveniles became and distribution of identification practices of kidult (from the Engl. kid – child and adult, grown man). Modern identity matrix often imitate popular practice of happening and installations, which is a consequence of the dynamic nature of “liquid modernity”.

Keywords: identity, age stratification, age identity, popular culture, juveniles.

Синькевич О. Б., кандидат философских наук, доцент, доцент кафедры теории и истории культуры философского факультета, Львовский национальный университет им. Ивана Франко (Украина, Львов), kafedra_kultury@mail.ru

Возрастная идентичность в контексте массовой культуры: социальное-философский анализ

Данная статья имеет целью раскрыть содержание современного понимания категорий возраст и возрастная идентичность; определить факторы ее формирования; рассмотреть современные концепции возрастной идентичности; исследовать особенности практик возрастной идентификации, сформированных массовой культурой. Анализируется оригинальная концепция возрастной идентичности Б.Эльконина, который считает, что ее специфику определяет массовая культура с ее “молодежной” идентификационной стратегией. Сущность трансформаций возрастной идентификации раскрывает и фрактальная концепция “философии возраста” М.Эпштейна. Указанные концепции дают возможность пояснить причины процессов ювенилизации – омоложения поведенческих стратегий индивида. Своеобразным проявлением ювенилизации стала идентификационная практика, которая получила название “дети-бумеранги”. Проявлением ювенилизации стало и распространение идентификационных практик кидалтов (от англ. kid – ребенок и adult – взрослый). Современные идентификационные матрицы наследуют популярные практики хэппенинга и инсталляции, которые отражают динамический характер “текущей современности”.

Ключевые слова: идентичность, возрастная стратификация, возрастная идентификация, массовая культура, ювенилизация.

* * *